

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖZGYŰLÉS
E L N Ö K E

ELŐTERJESZTÉS

a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés
2022. szeptember 29-ei ülésére

Tárgy: Az Ister-Granum ETT tájékoztatója az általa végzett határon átvelő tevékenységéről és terveiről

Előterjesztő: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Előadó: Hummel Rudolf főosztályvezető
Farkas Erika pályázati és fejlesztési tanácsadó

Tisztelt Közgyűlés!

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése rögzíti a megyei önkormányzatok feladatait. E szerint a megyei önkormányzat területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. Ezen feladataihoz kapcsolódóan a megye területén működő Európai Területi Társulások (ETT-k, angol rövid elnevezéssel: EGTC-k) tevékenységéről rendszeresen tájékoztatást kérünk.

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat - alapító tagként - a Rába-Duna-Vág EGTC tevékenységéről 2022. májusában már tájékoztatást kapott.

A megye területén működő további két EGTC közül az Ister-Granum EGTC jelen előterjesztés mellékleteként csatolt dokumentumok révén nyújt tájékoztatást, illetve ad szóbeli ismertetést a Közgyűlésen.

Az EGTC angol mozaikszó, az angol nyelvű elnevezés, European Grouping of Territorial Cooperation rövidítése (Magyarországon: Európai Területi Társulás = ETT).

Az EGTC egy új jogi eszköz az Európai Unió tagállamai, a regionális hatóságok, a helyi hatóságok, a közjogi intézmények, illetve a felsorolt szervezetek által alkotott társulások számára, hogy határon átnyúló, transznacionális vagy régiók közötti együttműködést hozzanak létre más tagállam ugyanezen szereplőivel, és így valósítsák meg közös céljaikat. A csoportosulás legalább két tagállam szereplőit (helyi önkormányzat, regionális hatóság vagy az állam) fogja közös szervezetbe. Az EGTC-k jogi személyiséggel és teljes jogképességgel rendelkeznek, önálló jogalanyként léphetnek fel, önállóan pályázhatnak határmenti források, támogatások elnyerésére.

Az Ister-Granum EGTC Magyarországon az első, az Európai Unióban pedig a második bejegyzett határon átnyúló Társulás. Az ünnepélyes alakuló ülésére 2008. május 6-án került sor, Esztergomban. Jelenleg 80 tagtelepülése van, melyek között közel fele-fele arányban találhatók magyarországi és szlovákiai települések. A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat nem tagja az EGTC-nek.

A Társulás ügyvezetője Nagy Péter.

Az EGTC különböző szakterületeken próbálja a régió érdekeit érvényesíteni, illetve fejlesztéseket megvalósítani: közlekedés, turizmus, helyi termék hálózat, gazdaságfejlesztés, környezetvédelem, energetika. Az alapítása óta eltelt évek alatt számos határon átnyúló projekt megvalósítására nyert el támogatást.

A közlekedés fejlesztését szolgáló projektek kiemelt jelentősége, hogy nem csak a Dunán át, de Komárom-Esztergom megye és Pest megye között is közlekedési kapcsolatot teremtenek.

Az EGTC szlovákiai partnerként vesz részt a Neszmély – Dunaradvány közti kompösszeköttetés megvalósításában. A Szlovákia – Magyarország Határon Átnyúló Program támogatásából megvalósuló beruházás befejező szakaszában van, a kompözlekedés egy-két hónapon belül megindulhat a két település között. Ugyanennek a pályázati programnak a keretei között válik biztonságosabbá a Párkány – Helemba, illetve az Ipolydamásd – Letkés közti kerékpáros közlekedés is. Ezzel a beruházással párhuzamosan már a befejezés előtti stádiumban van az Ipolydamásd – Helemba közötti híd megépítése, amely nagymértékben megkönnyíti Esztergom irányából a Dunakanyar északi oldalának az elérését is.

Esztergom és Párkány városában a Mária Valéria Bike nevet viselő közös kerékpár kölcsönző rendszert sikerült megvalósítaniuk, mely nagy kihasználtságnak örvend és megkönnyíti a két város közti közlekedést úgy a turisták, mint a helyi lakosok számára.

Az EGTC 2012. óta felvállalt célja az Ister-Granum Helyi Termék Hálózat létrehozása. Számos sikeres pályázat megvalósításával mára kidolgozásra és bevezetésre került az Ister-Gránum Helyi termék védjegy, és elkészült a térség helyi termékeit bemutató honlap (www.istergranum.eu) is.

Az igazi kiugrást azonban a határon átnyúló programban jelenleg is megvalósítás alatt lévő akcióterv megvalósítása jelentette. A tíz partner bevonásával, az összesen öt projektpárt tartalmazó projekt közel 3,5 millió eurós fejlesztési csomagot foglal magában. Többek között új helyi termelői piacok épülnek (pl. Bajót, Szőgyén), meglévő piacok korszerűsítésére kerül sor (pl. Nagymaroson), illetve borlaboratórium jött létre (Muzsla).

A térségi szereplők egy asztalhoz ültetésével a turizmus hatékonyságát növelő kezdeményezéseket vállalnak fel: elkészítették a régió turisztikai és kerékpáros stratégiáját, felmérésre kerültek a kulturális örökség elemei, turisztikai ajánlatokat dolgoztak ki.

Külön említést érdemel a WaVe címet viselő projekt, melyben az EGTC a vízhez kapcsolódó kulturális örökségek indirekt fejlesztésére nyert támogatást az Interreg Europe program keretében. A „WaVE - Vízhez kapcsolódó örökségek értékelése ökoszisztéma alapú módszertan kidolgozásával” című projekt partnereként a térség 15 vízzel szoros kapcsolatban álló településére vonatkozóan elkészült egy épített és szellemi örökségeket (pl. vízhez kapcsolódó történetek, legendák, kihalófélben lévő mesterségek, szokások) tartalmazó leltár és összefoglaló, valamint 12 db-ból álló videósorozat. A leltár adatai alapján tematikus turisztikai útvonalak kerültek kijelölésre és bemutatásra térképek, információs táblák segítségével.

Jövőbeni tervek

Az Ister-Gránum EGTC a jövőbeni terveik között a már megkezdett fejlesztések folytatását, új, a határon átnyúló térség fejlődését segítő kezdeményezések kidolgozását, megvalósítását tartja fő feladatának.

Az útfejlesztések kapcsán cél a kerékpárutak fejlesztése, a Mária Valéria Bike kerékpárkölcsönző rendszer regionális kibővítésével az egész Pilis, valamint Gerecse, illetve Börzsöny térség kiszolgálása.

A WaVe mintaprojekt tapasztalatai és eredményei egy nagyobb projekt részét képezik majd, amelyet a tervek szerint a Szlovák-Magyar Együtműködési program 2021-2027 időszakában, tagtelepülései bevonásával valósít meg az Ister-Granum EGTC.

Tisztelt Közgyűlés!

Javasolom a Társulás vezetője által nyújtott tájékoztatás tudomásul vételét.

Tatabánya, 2022. szeptember ...²¹

Popovics György

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. tudomásul veszi az Ister-Granum EGTC határon átvélő tevékenységéről szóló beszámolóban foglaltakat, egyúttal megköszöni az ügyvezető által adott tájékoztatást.
2. Felkéri az EGTC vezetőjét, hogy a jövőben is adjon tájékoztatást a határon átvélő tevékenységeikről.

Határidő: azonnal

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Hivatali végrehajtásért felelős: Hummel Rudolf főosztályvezető, Farkas Erika pályázati és fejlesztési tanácsadó

Melléklet: az Ister-Granum EGTC határon átvélő tevékenységeiről készített beszámoló

Iroda: 2500 Esztergom, Szent István tér 10.

Tel: +36/30/860 7308

e-mail: egtc@istergranum.eu

Három folyó régiója

Az Ister-Granum EGTC Magyarországon az első, az Európai Unióban pedig a második bejegyzett határon átnyúló csoportosulás. Az ünnepélyes alakuló ülésre 2008. május 6-án került sor, Esztergomban. Szervezetünk közel 80 tagtelepülést számlál, amelyek közül körülbelül fele – fele arányban vannak jelen magyarországi és szlovákiai városok, falvak.

Az EGTC különböző szakterületeken próbálja a régió érdekeit érvényesíteni, illetve fejlesztéseket megvalósítani.

Közlekedés:

Az EGTC szlovákiai partnerként vesz részt a Neszmély – Dunaradvány közti komposzeköttetés megvalósításában. A Szlovákia – Magyarország Határon Átnyúló Program támogatásából megvalósuló beruházás egy – két hónapon belül befejeződik, és a kompközlekedés megindulhat a két település között.

Ugyanennek a pályázati programnak a keretei között válik biztonságosabbá a Párkány – Helemba, illetve az Ipolydamásd – Letkés közti kerékpáros közlekedés. Garamkövesd - Helemba felőli végéig forgalomtól elzárt szakaszon lehet majd közlekedni, illetve az Ipolydamásd – Letkés közti részen is a gáton, autómentes környezetben tekerhetnek a kerékpárosok. Sajnos a Burda hegy miatt a Garamkövesd – Helemba közti szakaszon, a hegy közelsége miatt nem lehetséges önálló kerékpárút kialakítása, de a felfestésekkel, táblázással itt is mindent megteszünk azért, hogy a jelenleg még kisméretű útszakaszon az autósok körültekintőbben fogadják a reményeink szerint megnövekvő számú kerékpárost. Örömmel számunkra, hogy ezzel a beruházással párhuzamosan már a befejezés előtti stádiumban van az Ipolydamásd – Helemba közti híd megépítése, amely nagymértékben megkönnyíti Esztergom irányából a Dunakanyar északi oldalának az elérését is. Bízunk benne, hogy a Karva – Párkány közti kerékpárút megvalósítása is megkezdődik, mivel ennek a projektnek is megvan a támogató határozata, a szlovák – magyar programnak köszönhetően.

Útfejlesztések kapcsán a legjelentősebb a 10-es főút fejlesztése és az V/C észak-déli közlekedési folyosó megvalósítása érdekében végzett lobbytevékenység. Több konferenciát szerveztünk, kiadványt jelentettünk meg, szakmai munkacsoportot alapítottunk, amelyben a régió szereplői, közlekedési szakemberek dolgoztak. Bízunk benne, hogy a közeljövőben megkezdődhet az út építése, és így Esztergom és térségének az elérése könnyebbé válhat.

Esztergom és Párkány városában a Mária Valéria Bike nevet viselő közös kerékpár kölcsönző rendszert sikerült telepítenünk, mely nagy kihasználtságnak örvend és megkönnyíti a két város közti közlekedést úgy a turisták, mint a helyi lakosok számára. Azon dolgozunk, hogy a rendszer regionális kibővítésével az egész Pilis valamint Gerecse, illetve Börzsöny térséget kiszolgálhassa.

Helyi termék hálózat:

2012. decemberi ülésén tűzte ki célul az EGTC közgyűlése, hogy létrehozza az Ister-Granum Helyi Termék Hálózatot. Az elmúlt évek során számos sikeres pályázat támasztja alá a döntés helyességét. Tanulmányutak, a régió termelőinek összegyűjtése, kiadványokban történő megjelentetése jelentették az első aktivitásokat. Az igazi kiugrást azonban a határon átnyúló programban jelenleg is megvalósítás alatt lévő akcióterv megvalósítása jelentette. A tíz partner bevonásával, az összesen öt projektpárt tartalmazó projekt közel 3,5 millió eurós fejlesztési csomagot foglal magában. Többek között új helyi termelői piac épült Bajóton. Szőgyénben a megújított tájházban kerül kialakításra a termelői piac. Nagymaroson a mosdó korszerűsödik, az amúgy budapesti vásárlókat is megmozgató piacon. Az EGTC önálló pályázat keretében gasztró-turisztikai portált alakít ki (www.istergranum.eu). Összegyűjtésre került a régió összes épített és természeti értéke, attrakciója. Felkerültek a helyi termelők, borászok, piacok, nagyobb rendezvények. Interaktív térkép került a weboldalra, amelyen túraútvonalakat ajánlunk a látogatók figyelmébe. Megújul az esztergomi Kiskosár Bevásárló Közösség székhelye, illetve Párkányban a VIZA központ, amely a régió házaként szeretne a továbbiakban működni. E mellett Muzslán egy borlaboratórium épül, amely a térség borainak a minősítését fogja végezni. A magyarországi részen a borminták összegyűjtését a kesztölci – szintén felújított – Szivek pincében gyűjtik össze. Egy ipolyszakállosi vállalkozó gépbeszerzést végez, és a pályázatában partnerként részt vevő Börzsönyi egyesület - a szobi kistérségben - helyi termék hálózatának az elemeit bővíti. Bízunk benne, hogy a következő programozási időszakban is sikerül majd újabb projektekkal segíteni a régió termelőit.

Turizmus:

Ezen a területen első elképzeléseink szerint önálló desztinációs menedzsment szervezet megalakítását terveztük. Idővel kikristályosodott, hogy a legfontosabb feladat inkább a régiós szereplők egy asztalhoz ültetése, hálózatba szervezése. Elkészült a régió turisztikai, és kerékpáros stratégiája. Workshopokat szerveztünk a turisztikai szereplők bevonásával. Jó alapot ad a jövőbeni együttműködések megalapozásához, és turisták előtti megjelentetéséhez az a gasztró-, turisztikai portál

(www.istergranum.eu), amelyet a korábban említett helyi termékes pályázatunkban valósítottunk meg. Bízunk benne, hogy a hamarosan megjelenő kiírásokon sikerül majd forrásokat bevonnunk a régió turizmusának a fejlesztésébe.

- **WaVE projekt**

Külön említést érdemel talán a tématerületen belül a WaVe címet viselő projektünk. Az Ister-Granum EGTC 134 410 euró támogatást nyert el, melyet a vízhez kapcsolódó kulturális örökségek indirekt fejlesztésére használhat fel az Interreg Europe program keretében a WaVE - Vízhez kapcsolódó örökségek értékelése ökoszisztéma alapú módszertan kidolgozásával című projekt partnereként.

Az EGTC a projekt meghosszabbításának köszönhetően többletforráshoz is jutott. Ennek köszönhetően a 2021. márciusban kezdődött, 2022. január végéig tartó minta projekt keretében az Ister-Granum térség 15 vízzel szoros kapcsolatban álló településére vonatkozóan elkészült, egy épített és szellemi örökségeket (pl. vízhez kapcsolódó történetek, legendák, kihalófélben lévő mesterségek, szokások) tartalmazó leltár és összefoglaló, 12 db-ból álló videósorozat készült a szellemi örökségekről a kulturális értékeink és térségünk népszerűsítése érdekében, valamint a leltár adatai alapján tematikus turisztikai útvonalak kerültek kijelölésre és bemutatásra térképek, információs táblák segítségével. A mintaprojekt tapasztalatai és eredményei egy nagyobb projekt részét képezik majd, amelyet a tervek szerint a Szlovák-Magyar Együttműködési program 2021-2027 időszakában, tagtelepülései bevonásával valósít meg az Ister-Granum EGTC.

A projekt honlapján elérhetőek a fent felsorolt anyagok, illetve videók:

<https://wave.istergranum.eu/>

Gazdaságfejlesztés:

2013. tavaszán tartotta ülését a Közgyűlés által létrehozott munkacsoport, amely az Európai Unió új eszközének az integrált területi beruházásnak a felhasználásával az Ister-Granum Vállalkozási- és Logisztikai Övezet kialakítását tűzte ki céljául. Sajnos a magyar pályázati rendszer végül ezt a megvalósítási formát nem építette be a programjába, de keressük azokat a lehetőségeket, amelyek a határ két oldalán lévő lehetőségek összekapcsolását elősegítik, és hozzájárulhatnak a térség gazdasági növekedéséhez. A gazdasági övezetnek a korábbi években már elkészült az ex-ante értékelése: https://istergranum.eu/wp-content/uploads/2022/09/ig_itb_hu.pdf

Környezetvédelem, energetika:

Az EGTC a korábbi években energiaügynökség létrehozását tervezte. Megvalósíthatósági tanulmány szinten a projekt támogatásra került, de a megvalósításra nem tudtunk egyelőre forrást találni, elnyerni. Most kezdtük el ennek a programterületnek az átgondolását. Célunk elsősorban a településeinken az energiafelhasználás csökkentése, a helyi lehetőségek kiaknázása.